

Fredrik Sivertsson:

Criminal Careers in the Long Run. Patterns and Predictions of Criminal Convictions across Age, Time, and Gender

Avhandlingsserie nr. 40,

Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet

Fredrik Sivertsson har begået en doktordisputats. Som vanligt nu om stunder er den baseret på artikler samt en sammenfatning – kappan – hvori der også inddrages flere aspekter og en udvidet teoretisk diskussion end i selve artiklerne. Tre af de fire artikler, afhandlingen hviler på, er allerede publiceret, og den fjerde vel på vej hertil. Det er ikke sædvanen at anmelde artikler, men jeg vil alligevel her kort beskrive, hvad de enkelte artikler vedrører og dermed forhåbentlig stimulere læserne til at læse selve artiklerne.

Den første artikel, der har Christoffer Carlsson som andenforfatter, er »Continuity, Change, and Contradictions. Risk and Agency in Criminal Careers to Age 59«, og den er offentliggjort i *Criminal Justice and Behavior*, vol. 42, 2015. Som øvrige artikler er også denne baseret på kvantitative data og analyser, men ulig de øvrige omfatter denne også kvalitative data. Analyserne anvender sig af data fra en velkendt undersøgelse af ungdomskriminelle, klientundersøgelsen fra 1956. Det drejer sig om 200 unge drenge, der, mens de var under den kriminelle lavalder, debuterede med relativt alvorlig kriminalitet. Der blev dengang indsamlet mange oplysninger om disse drenge, ligesom der blev gennemført interview med bl.a. drengenes skolelærere. Disse data udgør dermed en rigdom af oplysninger om ikke mindst forhold under opvæksten, således at det er muligt at indkredse tidlige risikofaktorer. En kvantitativ analyse viser, at de forskellige risikogrupper, der på baggrund af risikofaktorerne kan udskilles, som forventet også adskiller sig meget klart med hensyn til omfang af kriminalitet i en alder frem til 59 år. Men analysen viser også, at en ganske stor andel af de individer, der er vurderet til at have en særlig høj risiko for kriminalitet, reelt ikke begår omfattende kriminalitet, mens omvendt nogen af dem med en lav risiko begår megen kriminalitet.

Forfatterne har udvalgt enkelte individer fra disse to grupper til interview for derigennem at få indblik i, om senere hændelser i personernes liv kan forklare,

hvorfor det ikke er gået som forventet. Som det næsten kan forventes, kommer Sampson og Laubs teori i spil her, idet denne teori peger på, at der – i modsætning til Moffitts teori, der antager, at kriminalitetstilbøjeligheden er grundlagt tidligt i livet og er uforanderlig – gennem hele livet kan indtræffe vendepunkter, der har betydning for individets kriminalitetsrisiko. Interviewene peger tydeligt på, at ikke mindst menneskets vilje – *human agency* – har en betydning for de livsforløb, der udfolder sig. Dette og andre af de analyser, der gennemføres, støtter i høj grad Sampson og Laubs teori.

I diskussionsafsnittet diskuterer forfatterne, om mulige brister i deres studie kan have betydet, at de risikofaktorer, de udpeger, ikke er fuldt relevante eller tilstrækkelige. Det mener de dog ikke er tilfældet. Jeg kan ikke lade være med at påpege, at syv af de otte risikofaktorer, der er anvendt i studiet, bygger på alene skolelærernes vurdering, nemlig risikofaktorerne impulsivitet, aggressivitet, løgnagtighed, koncentrationsvanskeligheder, destruktivitet, emotionel stabilitet og ordenssans. Kan en lærer vurdere disse forhold tilstrækkeligt objektivt og præcist, eller kræver det en mere eksakt målingmetode?

En anden artikel, der er skrevet af Fredrik Sivertsson alene, omhandler omfanget af sene debuttanter: »Adulthood-limited offending: How much is there to explain?«, offentliggjort i *Journal of Criminal Justice*, vol. 55, 2018. Det er et godt emne at fokusere på, for det er ganske underbelyst. Sivertsson definerer de sene debuttanter som dem, der første gang idømmes en strafferetlig sanktion i alderen 25-50 år. Det er en ren registerbaseret undersøgelse, der – som titlen indikerer – først og fremmest redegør for, at en ganske stor del af dem, der er dømt frem til deres 50. år, er sene debuttanter. Det drejer sig om 22 pct. af mændene og 38 pct. af kvinderne. Hvad der har betydning for, at denne relativt store andel af straffede først kommer i politiets søgelys i mere moden alder, er ukendt. Dermed er der lagt op til vigtig forskning, idet indsigt i baggrunden for den sene debut må formodes at kunne anvendes i et kriminalpræventivt øjemed.

Den tredje artikel, som Sivertsson også er eneforfatter til, angår forholdet mellem mænds og kvinders kriminalitet, herunder især den kønsspecifikke udvikling i den kriminelle karriere. »Catching Up in Crime? Long-Term Processes of Recidivism Across Gender«, *Journal of Developmental and Life Course Criminology*, vol. 2, 2016. Som bekendt er der meget store forskelle mellem mænd og kvinders kriminalitetsprævalens, ligesom det er det med hensyn til risikoen for

tilbagefald. Sidstnævnte gælder imidlertid alene for kortvarigere kriminelle karrierer, idet Sivertsson påviser, at recidivrisikoen for kvinder nærmer sig den for mænd efter de første cirka tre domfældelser.

Den fjerde og sidste artikel, der endnu ikke er publiceret, er skrevet med Anders Nilsson og Olof Bäckman, begge Stockholms universitet. *Participation and Frequency in Criminal Convictions across 25 Successive Birth Cohorts: Collectivity, Polarization, or Convergence?* er titlen. Også i den fokuseres på henholdsvis mænds og kvinders kriminalitetsmønstre, idet der ses på, i hvilken udstrækning kriminalitetsudviklingen for de to køn er karakteriseret ved ensartethed eller forskellighed med hensyn til prævalens og incidens. Basis er det fald i kriminaliteten, der er sket over en længere periode. Spørgsmålet er altså, om faldet er betinget af, at færre begår kriminalitet, eller af, at de, der gør det, begår færre handlinger? Og er udviklingen den samme for mænd og kvinder, eller er faldet alene forårsaget af mindre kriminalitet blandt drenge/mænd? Den undersøgelse, Justitsministeriets Forskningskontor gennem flere år har gennemført om blandt andet dette emne, viser klart, at det store fald i kriminalitet blandt børn og unge, der sket siden 2006, primært beror på en mindre prævalens blandt drengene kombineret med en stabil incidens. Men vurderet over en længere periode er der også sket forandringer, om end mindre kraftige. Den svenske undersøgelse finder således et fald i prævalensen og stabil incidens blandt især de unge voksne mænd allerede for fødselsårgangene fra begyndelsen af 1970'erne. Samtidig viser den en interessant udvikling blandt kvinderne, nemlig både en øget prævalens og incidens blandt de helt unge kvinder, de 15-17-årige, i den undersøgte periode. Mens tidligere studier af kriminelle karrierer primært viste betydelige forskelle mellem unge mænds og unge kvinders prævalens, er denne forskel tydeligvis under udjævning, og de to køns kriminalitetskurver begynder at ligne hinanden.

Studiet er baseret på domfældelser i stedet for på kriminelle forhold. Det er synd, for det mindsker muligheden for komparative undersøgelser, da praksis med hensyn til at samle mange forhold i et sagskompleks kan variere betydeligt både mellem landene og over tid inden for samme land. Det kunne endvidere være ønskværdigt at gennemføre særanalyser med og uden butikstyper, der som bekendt udgør en betydelig andel af de unge pigers kriminalitet. Udviklingen af præventive tiltag, som samtidig øger opdagelsesrisikoen, kan således influere på de nævnte resultater for de unge pigers vedkommende.

Som det fremgår, er de forskellige undersøgelser, som afhandlingen er baseret på, langt hen ad vejen deskriptive eller eksplorative af karakter. Det gøre dem bestemt ikke mindre interessante, tværtimod inspirerer de til fortsatte undersøgelser ved at pege på nye forhold, der kræver forklaringer. Det skal også understreges,

at Sivertsson bestemt ikke er teorifornægtende. Ikke mindst den grundige sammenfatning – kappan – indeholder en velskrevet og klog omtale af den kontrovers, der er antydnet ovenfor, nemlig mellem på den ene side Terrie Moffitts teori, der antager, at menneskers kriminalitetstilbøjelighed grundlægges i barndommen og er uforanderlig gennem livet, og på den anden side Sampson og Laubs teori, der fokuserer på livsforløb og på forhold, der undervejs i livet vil påvirke risikoen for at begå kriminalitet.

Britta Kyvsgaard